

החלטת הממונה על המשמעת

הכרעת דין

1. בתקופה הרלוונטית לכתב הקובלנה, הנקבל נרשם ללימודים באוניברסיטת תל אביב ולמד במכינה המשותפת לאוניברסיטת תל אביב ולאוניברסיטת בר אילן. בהיותו רשום כמועמד להתקבל כתלמיד באוניברסיטה, זייף הנקבל את ציון הפסיכומטרי שקיבל (מ- 410 ל- 736) על מסך הנתונים של אוניברסיטת תל אביב ושלח אותו למזכירות המכינה במטרה להשיג טובת הנאה אקדמית. על פי כתב הקובלנה, במעשה זה עבר הנקבל עבירה של מסירת ידיעה כוזבת ביודעין לאוניברסיטה וביצוע מעשה תרמית בקשר ללימודים באוניברסיטה לפי סעיף 29.2 לתקנות המשמעת – סטודנטים (תשס"ח), וכן עבירה של התנהגות שאינה הולמת מעמד של תלמיד לפי סעיף 29.10 לתקנות המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) (להלן "תקנות המשמעת").
2. הנקבל הודה בעבירה של התנהגות שאינה הולמת מעמד של תלמיד אך כפר בעבירת התרמית.
3. העובדות, כפי שהתבררו בדיוני ההוכחות, אינן שנויות במחלוקת. אין חולק כי הנקבל זייף את ציון הפסיכומטרי על מסך הנתונים של אוניברסיטת תל אביב ושלח את הציון המזויף למזכירות המכינה.
4. באשר לשאלה מה הניע את הנקבל לבצע את הזיוף, עומדת בפניי גרסה אחת ויחידה של סגנית מנהלת המכינה, גב' קרן עמרם, שלא נסתרה, שכן הנקבל בחר שלא להעיד. לפי גרסה זו הנקבל הגיש לוועדה האקדמית של המכינה בקשה לגשת למועד מיוחד בבחינה במתמטיקה, למרות שהוא כבר ניגש לשני מועדים. לאחר שבקשתו נדחתה, הוא פנה לדקאן וביקש ממנו להורות לוועדה לשקול מחדש את הבקשה. טענתו הייתה שאם לא יתאפשר לו להיבחן במועד מיוחד הוא לא יוכל להירשם ללימודים בשנה העוקבת, למרות שציון הפסיכומטרי שלו גבוה מ- 700, ולכן בחינה זו היא המכשול היחיד העומד בינו לבין קבלה מובטחת ללימודים באוניברסיטת תל אביב. בעקבות פנייתו של הנקבל, ביקש הדקאן מגב' עמרם לרכז את הבקשה והמסמכים התומכים בה, על מנת שאפשר יהיה לדון בה. גב' עמרם פנתה לנקבל והודיע לו שהציון של המבחן הפסיכומטרי שנמצא בתיקו האישי (410) אינו תואם את הציון שעליו הוא דיווח (736). בתגובה כתב לה הנקבל כי הוא חיפש את הודעת הדוא"ל המקורית של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה ולא מצא אותה. משכך, התייעד היחיד של ציון המבחן הפסיכומטרי המועדף שנמצא בידיו הוא הרישום במסך הנתונים של אוניברסיטת תל אביב, שאלה נרשם הנקבל. לאחר שהנקבל שלח לגב' עמרם את צילום המסך עם הציון המזויף, היא העבירה אותו למדור קבלת תלמידים באוניברסיטת בר אילן, שבדק את העניין מול המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, וכך התגלה דבר התרמית. גרסה זו למסכת האירועים אמינה עליי וכאמור היא לא נסתרה על ידי ההגנה.

5. השאלה היחידה שנותרה במחלוקת בין הצדדים היא האם לאור העובדה שמעשה התרמית נעשה כלפי המכינה המשותפת ולצורך השגת טובת הנאה במסגרת הלימודים באותה מכינה, ניתן להרשיע את הנאשם בעבירה של מסירת ידיעה כוזבת ביודעין לאוניברסיטה או ביצוע מעשה תרמית לשם קבלת זכויות באוניברסיטה או בקשר ללימודים באוניברסיטה.

עמדת הקבילה

6. לעניין מסירת ידיעה כוזבת ביודעין לאוניברסיטה, טענה הקבילה כי על פי הסכם שנחתם ב- 2016 בין אוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת בר אילן המכינה שבה למד הנקבל היא מכינה משותפת לשני המוסדות. המכינה אמנם ממוקמת בקמפוס אוניברסיטת בר אילן ומנוהלת מבחינה אדמיניסטרטיבית על ידה, ומשום כך תלמידי המכינה משלמים שכר לימוד לאוניברסיטת בר אילן, אך בוגרי המכינה יכולים להתקבל באמצעותה לאוניברסיטת תל אביב והתכנים האקדמיים נקבעים במשותף על ידי שני המוסדות ומאושרים על ידי הרקטורים של שניהם. מכאן שתלמיד המזייף מסמך ביודעין ומוסר אותו למכינה המשותפת, יש לראותו כמי שביצע עבירה של תרמית הן כלפי אוניברסיטת בר אילן והן כלפי אוניברסיטת תל אביב.

7. לעניין ביצוע מעשה תרמית בקשר ללימודים באוניברסיטה, טענה הקבילה כי קיים קשר ישיר וברור בין מעשה הרמייה של הנקבל לבין לימודיו באוניברסיטה. לעניין זה מפנה הקבילה לפסק דין ע/3/2008 של בית הדין לערעורים בענייני משמעת (להלן "עניין פר"ח"), שלפיו "כדי שמעשה תרמית כלפי צד ג', שהניב הטבות במישור החוץ אוניברסיטאי, [יהווה עבירה של תרמית כלפי האוניברסיטה], התרמית צריכה להיות בעלת זיקה ממשית ללימודים באוניברסיטה, מבחינת טיבה, ישירותה, עוצמתה והיקפה. רק קשר ישיר, הדוק ומשמעותי בין מעשה המרמה ללימודים באוניברסיטה, יענה על הדרישה". לטענת הקבילה קיים קשר ישיר והדוק בין מעשה הרמייה של הנקבל לבין לימודיו באוניברסיטה, שכן להבדיל ממעשים הנעשים במישור החוץ-אוניברסיטאי, תכלית הזיוף במקרה הנדון הייתה קבלת טובת הנאה בדמות מועד בחינה נוסף שהנקבל לא היה זכאי לו.

עמדת ההגנה

8. לעניין מסירת ידיעה כוזבת ביודעין לאוניברסיטה, טוענת ההגנה כי לא ניתן להרשיע את הנקבל במסירה של ידיעה כלשהי לאוניברסיטה, מכיוון שהגדרת הגופים המנויים בביטוי "אוניברסיטה" שבסעיף 1 לתקנון המשמעת לא כוללת את המכינה המשותפת.

9. לעניין ביצוע מעשה תרמית בקשר ללימודים באוניברסיטה, טוענת ההגנה כי בעניין פר"ח נקבעו מבחן הזיקה ההדוקה ומבחן הפיקוח וההדרכה אשר רק בהתקיימם ניתן לקבוע כי מעשה תרמית כלפי צד ג' מהווה עבירה כלפי האוניברסיטה. לטענת ההגנה, למרות שהוכח כי המכינה היא אכן מכינה משותפת לאוניברסיטת בר אילן ולאוניברסיטת תל אביב, הקשרים הקיימים אינם מגיעים לעוצמה הנדרשת לצורך התגבשותם של זיקה הדוקה או זיקה של פיקוח והדרכה מצד אוניברסיטת תל אביב. תימוכין לכך אפשר למצוא, כך לטענת ההגנה, בכך ששרדי המכינה והנהלתה מצויים בקמפוס אוניברסיטת בר אילן, המשכורת של הסגל המנהלי משולמת על ידי אוניברסיטת בר אילן,

ההדרכה וההנחיה של תלמידי המכינה נעשה על ידי הסגל של אוניברסיטת בר אילן, הרישום למכינה מתבצע דרך אתר האינטרנט של בר אילן, ושכר הלימוד משולם באופן בלעדי לאגף הכספים של אוניברסיטת בר אילן (לחיזוק טענתה צירפה ההגנה כראיה קבלות על שכר הלימוד).

דיון והכרעה

10. לא ניתן לקבל את עמדת הקבילה לפיה מדובר בעבירה של מסירת ידיעה כוזבת ביודעין לאוניברסיטה, משום שהמונח "אוניברסיטה" מוגדר על ידי תקנון המשמעת סטודנטים באופן מצמצם כ"אוניברסיטת תל-אביב, לרבות תאגידיה ומכונים חיצוניים כמשמעותם בנוהל מכונים בינאוניברסיטאיים – בקרה אקדמית, מנהלית וכספית (תשע"ד)" (סעי' 1.1.1 לתקנון המשמעת). הגדרה פורמלית זו אינה מאפשרת לראות בהגשתו של מסמך מזויף למכינה המשותפת, שאינה נופלת במסגרת ההגדרה של "תאגיד או מכון חיצוני" כמשמעותם בנוהל מכונים בינאוניברסיטאיים – בקרה אקדמית, מנהלית וכספית, כמסירת ידיעה כוזבת לאוניברסיטת תל אביב. העובדה שאוניברסיטת תל אביב חתומה על הסכם המעניק לה זכויות מסוימות ביחס לפעילות המכינה המשותפת אינה הופכת את המכינה לאורגן של האוניברסיטה לצורך תקנון המשמעת (ראו עניין פר"ח, עמ' 4). מצב דברים זה אינו תקין וראוי שרשויות האוניברסיטה ישקלו לתקן את תקנון המשמעת באופן שהמונח "אוניברסיטה" יכלול גופים נוספים אשר האוניברסיטה קשורה אליהם, כדוגמת המכינה המשותפת.

11. לא ניתן לקבל גם את עמדת הקבילה לפיה מעשה התרמית נעשה בקשר ללימודים באוניברסיטה. הקבילה טענה כי הקשר ההדוק ללימודים באוניברסיטה נעוץ בכך שתכלית התרמית הייתה לאפשר לנקבל להיבחן במועד מיוחד שהוא לא היה זכאי לו. עמדה זו אינה יכולה לעמוד בשל הפרשנות המצמצמת של המונח "אוניברסיטה" בתקנון המשמעת. הנקבל לא ביקש מן האוניברסיטה (אלא מן המכינה המשותפת) להיבחן במועד מיוחד, והאוניברסיטה אף לא הייתה יכולה לתת לו את אותה טובת הנאה, ומכאן שלא ניתן לראות בכך קשר, בוודאי לא קשר ישיר, הדוק ומשמעותי, בין מעשה המרמה ללימודים באוניברסיטה.

12. עם זאת, אני סבור שיש לראות במעשהו של הנקבל ביצוע מעשה תרמית לשם קבלת זכויות באוניברסיטה. בעניין פר"ח קבע בית הדין לערעורים בענייני משמעת כי "יתכנו מצבים שבהם תרמית תעשה כלפי צד ג' שאינו האוניברסיטה, אך המעשה יניב לסטודנט זכויות באוניברסיטה. ... לשם כך, נדרש להוכיח כי באמצעות מעשה התרמית קיבל הסטודנט זכויות באוניברסיטה. המונח זה כולל קשת אפשרויות כגון פטור משעות לימוד, הכרה בפעילות מסוימת לצורך קרדיט אקדמי, כגון קבלה ללימודים לתואר כלשהו, או הפחתה בשכר לימוד וכד'" (עניין פר"ח בעמ' 5).

13. התכלית הסופית של מעשה התרמית שביצע הנקבל, שהיה אותה עת לא רק תלמיד במכינה אלא גם מועמד להתקבל כתלמיד באוניברסיטה, הייתה לאפשר לו להתקבל כתלמיד מן המניין באוניברסיטת תל אביב. מכאן שמעשה התרמית נעשה "לשם קבלת זכויות באוניברסיטה", באופן שמחייב את הרשעתו של הנקבל בעבירת התרמית הקבועה בסעיף 29.2 לתקנון המשמעת.

14. לסיום ראוי לחזור ולהזכיר את הדברים שכתב בית הדין לערעורים בענייני משמעת בעניין פר"ח : עבירת התרמית היא "אחת העבירות החמורות ביותר במדרג העבירות בתקנון המשמעת. תרמית כלפי האוניברסיטה או רשויותיה על מגוון צורותיה וחלופותיה פוגעות ביכולתה של האוניברסיטה לשים מבטחה בתלמידיה, כאשר אמון זה חיוני לפעילות השוטפת והיומיומית בינה האוניברסיטה לבין תלמידיה. לביצוע עבירת תרמית יש השלכות חמורות הפוגעות באופן משמעותי במוסד. אחד מערכי היסוד של האוניברסיטה הנו טוהר המידות והטוהר האקדמי. תרמית פוגעת בערכים אלה" (ענין פר"ח בעמ' 4). אין לי אלא להסכים עם דברים אלה.

15. לאור כל האמור, אני מרשיע את הנקבל הן בעבירה של תרמית והן בעבירה של התנהגות שאינה הולמת מעמד של תלמיד.

ניתן היום, 21.2.2023, בהיעדר הצדדים.

יפורסם ללא שם הנקבל.

פרופ' יששכר רוזין-צבי
הממונה על המשמעת

גזר דין

1. בתאריך ה- 21.2.2023 הרשעתי את הנקבל בעבירות חמורות של תרמית והתנהגות שאינה הולמת מעמד של תלמיד.
  2. הצדדים הגיעו להסכמה בעניין עונש.
  3. אני מקבל את הסכמת הצדדים, וגוזר את עונשו של הנקבל כדלקמן:
    - א. שבע שנות הרחקה בפועל שיחלו בשנה"ל תשפ"ד ויסיימו בסוף שנה"ל תש"צ, כך שהנקבל יוכל ללמוד באוניברסיטה החל משנת הלימודים תשצ"א.
    - ב. הרחקה על תנאי של שנה למשך שלוש שנים מיום חזרתו של הנקבל לספסל הלימודים.
- ניתן היום, 21.3.2023, בהיעדר הצדדים.
יפורסם ללא שם התלמיד.

פרופ' יששכר רוזן-צבי
הממונה על המשמעת